

Társadalmi újraelosztás, korosztályi számlák, gyermeknevelés finanszírozása, nyugdíjrendszer

Konferencia a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia
negyedik előrehaladási jelentéséhez készült kutatásokról

Medgyesi Márton és Gál Róbert Iván
2021 október 11.

Bevezetés:

- Az inaktív életszakaszok fogyasztásának finanszírozását a társadalmak erőforrások korcsoportok közötti átcsoportosításával oldják meg
- Az életpálya-finanszírozás a jóléti állam, tőkepiacok megjelenésével nagyobb részt társadalmi generációk között zajlik: előnyök, hátrányok.

Vázlat:

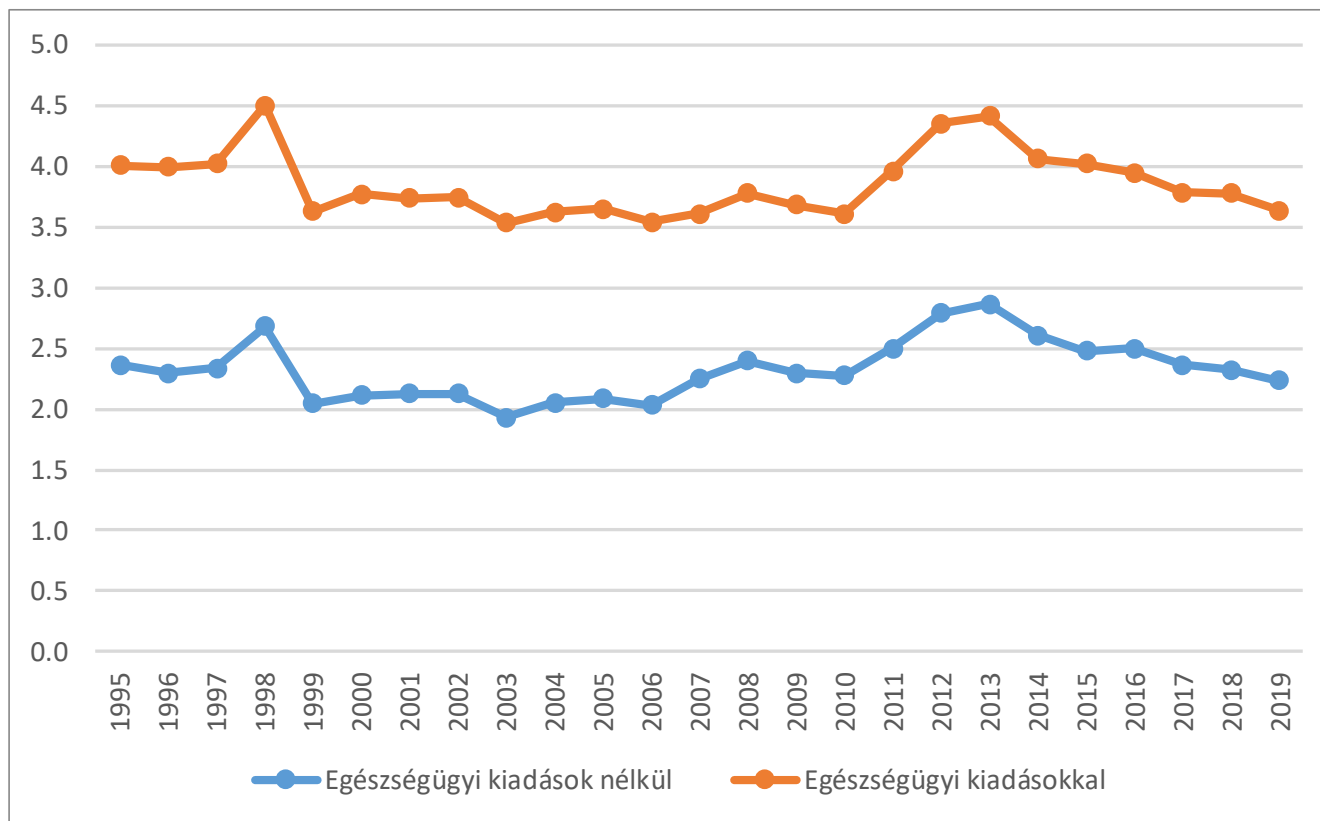
- Trendek bemutatása:
 1. Jóléti kiadások idős-irányultsága
 2. Nyugdíjkiadások alakulása
 3. Gyermekszegénység – időskori szegénység
 - (4. Fenntarthatósági indikátorok)
- Kormányzati intézkedések hatása
 1. Családtámogatások
 2. Nyugdíjrendszer, idősgondozás

Trendek bemutatása

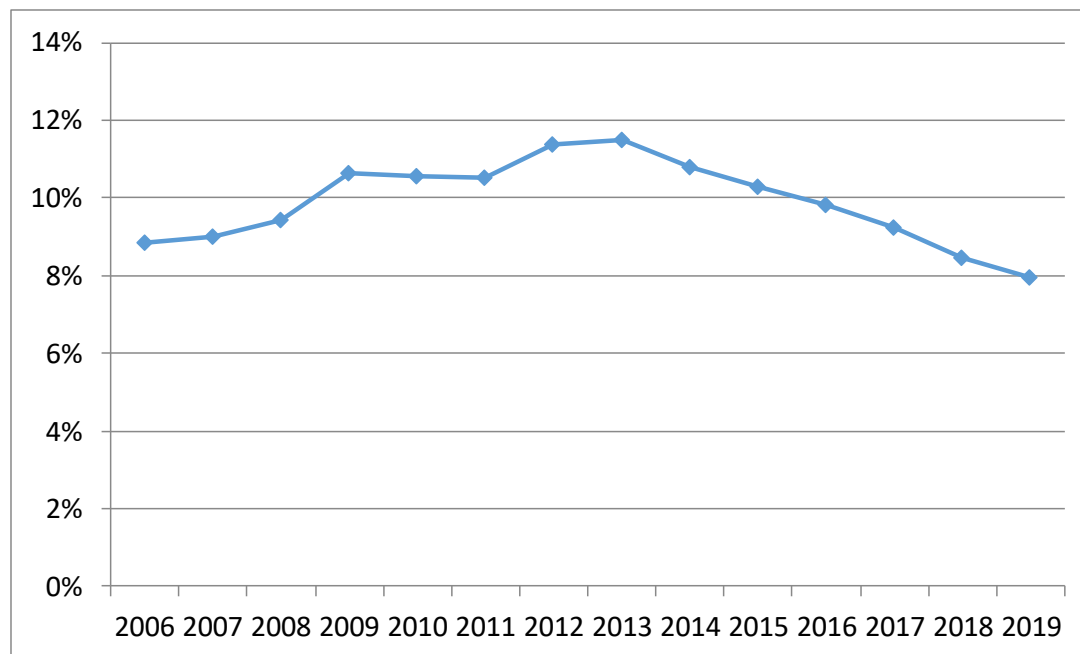
1.A jóléti kiadások idős-irányultsága

(Egy időstre jutó nyugdíjkiadás/egy nem időstre jutó egyéb jóléti kiadás)

2.A nyugdíjkiadások GDP-n belüli arányának alakulása (korhatár alatti ellátásokkal és megváltozott munkaképességűek ellátásaival)

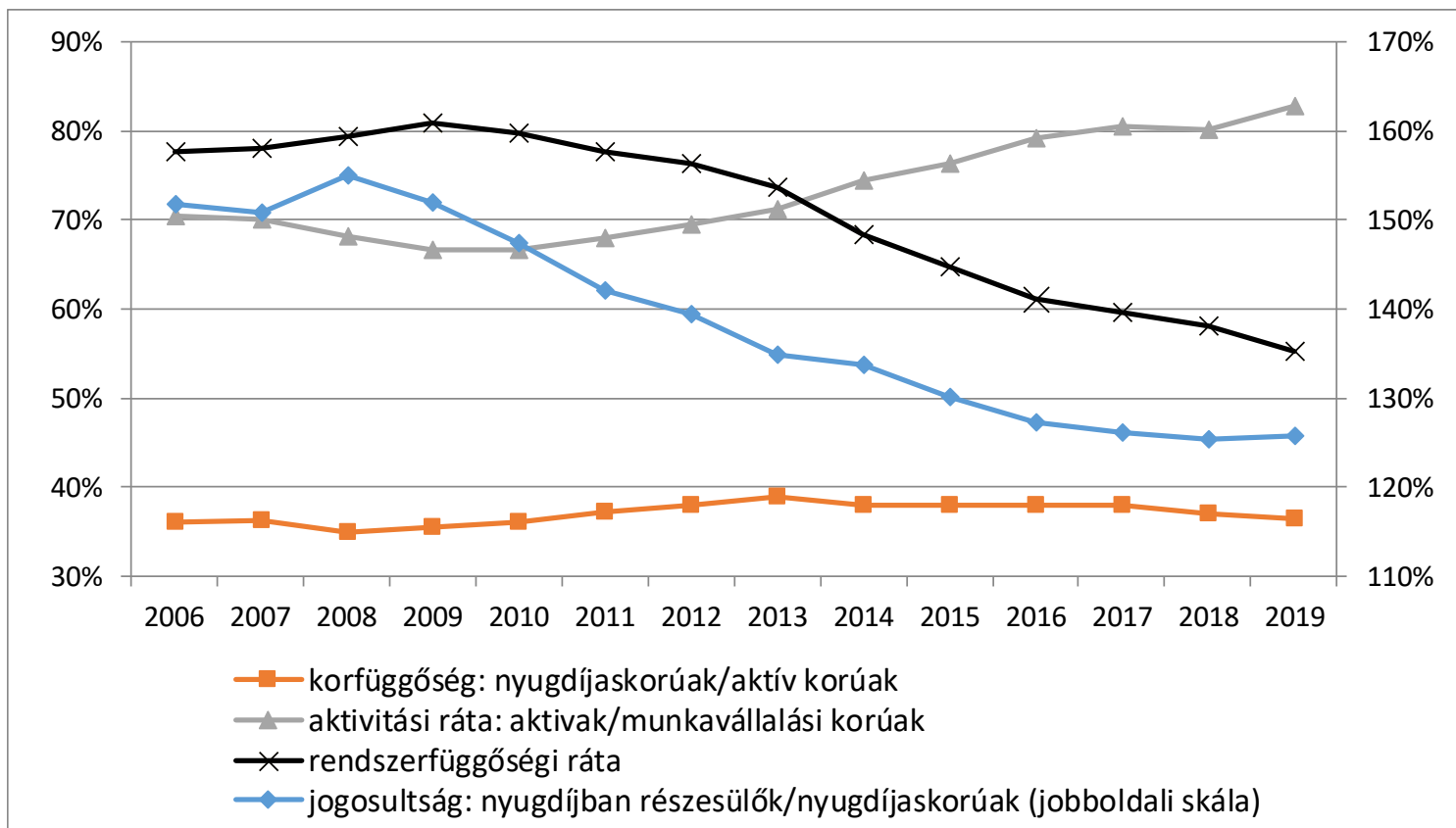

$$\frac{\text{Nyugdíjkiadás}}{\text{GDP}} = \frac{\text{Nyugdíjasok száma}}{\text{Járulékfizetők száma}} * \frac{\text{Átlagos nyugdíj-ellátás}}{\text{Átlagos munkavállaló által termelt GDP}}$$

(Rendszerfüggőségi ráta) *(Egyéni nyugdíjteher)*

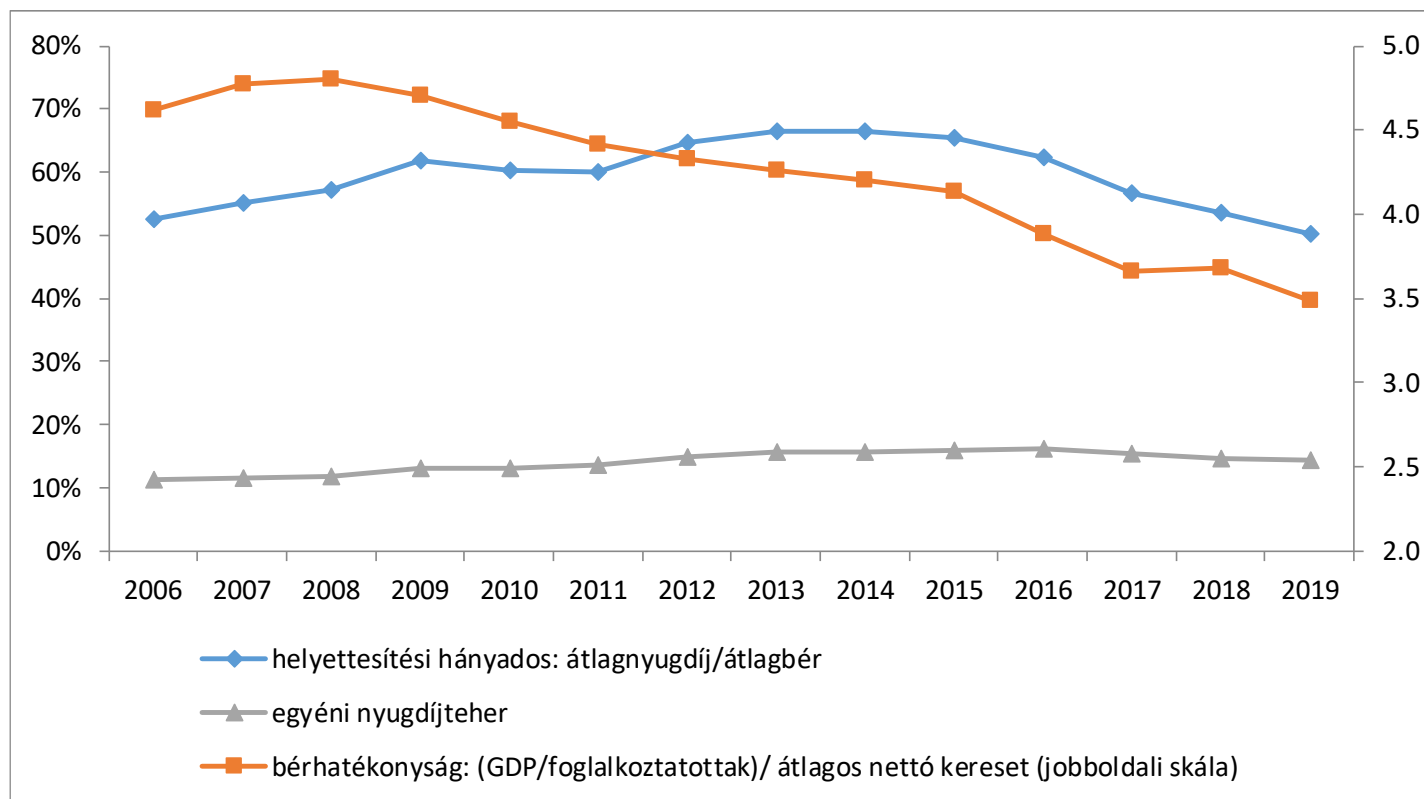

A rendszerfüggőségi ráta és összetevőinek alakulása

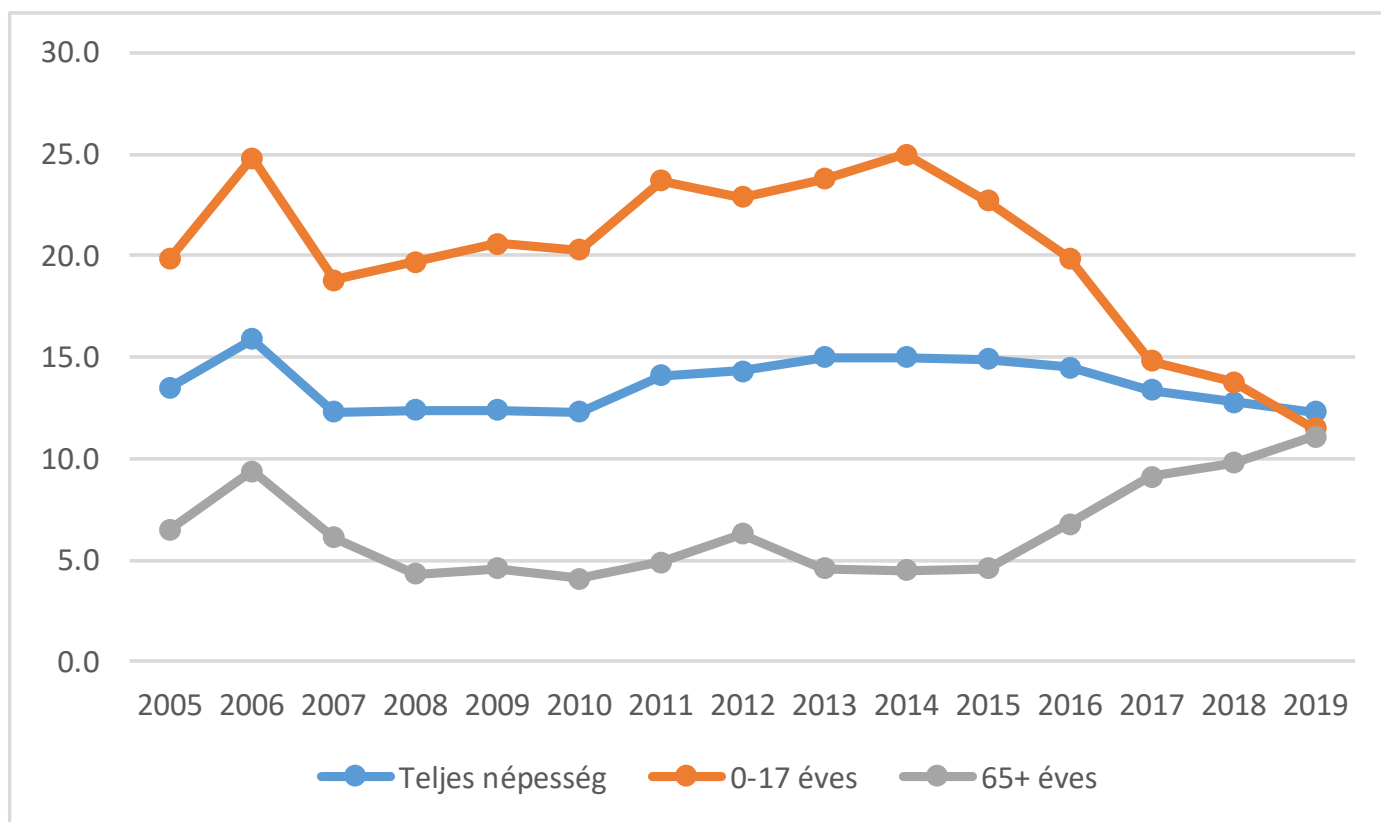

Az egyéni nyugdíjteher és összetevőinek alakulása

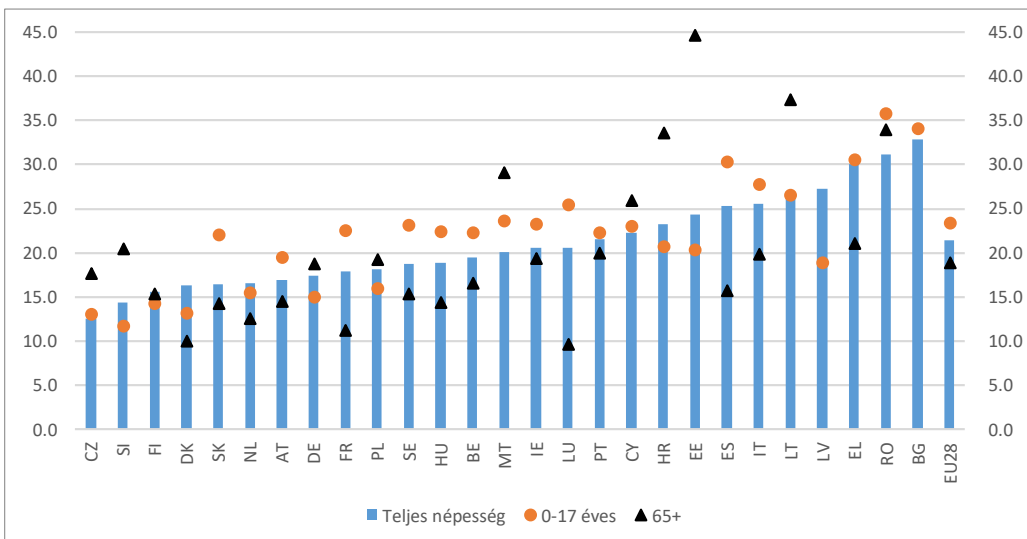

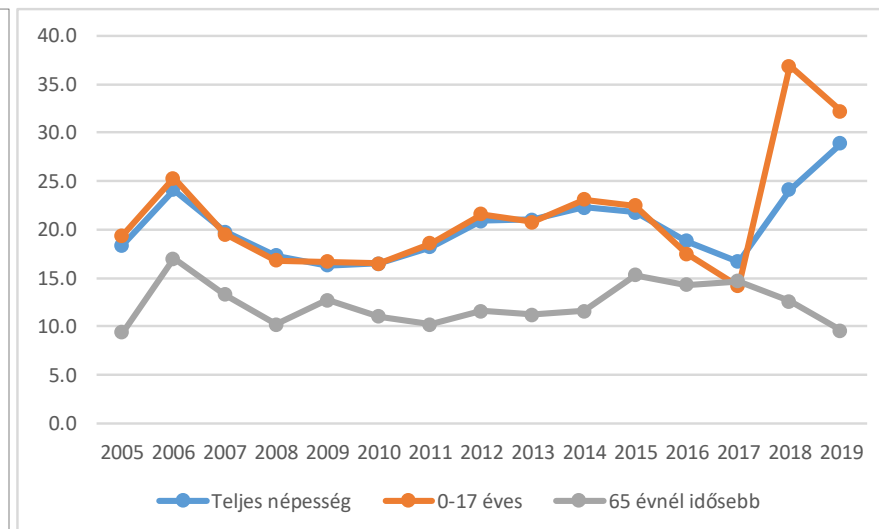
3. Relatív jövedelmi szegénységi ráta korcsoportonként (szegénységi küszöb a medián 60%-a)

A szegénységben vagy társadalmi kirekesztésben érintettek aránya az EU tagországokban, 2019 (%)

Relatív szegénységi rés a medián jövedelem 60%-ánál definiált szegénységi küszöb mellett (%)

Az életpálya-finanszírozás fenntarthatóságát meghatározó folyamatok

Fenntartható életpálya-finanszírozás elősegítő szakpolitikák: a jóléti állam *bevételeit hosszútávon növelő és kiadásait hosszútávon csökkentő* intézkedések.

- Adók/járulékok emelése illetve támogatások/ellátások csökkentése.
- A gazdaságilag aktív népesség arányát növelő beavatkozások (pl. termékenység növekedése, nyugdíjkorhatár emelése, egészséges életévek számának növekedése).
- A foglalkoztatást és a munkavégzés termelékenységét hosszútávon növelő beavatkozások (pl. eredményes közoktatás).

Családtámogatások

- Készpénzes családtámogatások: Családvédelmi Akcióterv 2019 (pl. fiatal házaspárok gyermekvállalási támogatása, CSOK bővítése, szja-mentesség négy gyermekes anyáknak) bővítése.
- Szolgáltatások: bölcsődei ellátás fejlesztése. Biztos Kezdet ház, tanoda állami finansz., Felzárkózó települések program, EUs programok (pl. Integrált térségi gyermekprogramok (EFOP-1.4.2.))

Családtámogatások hatása:

- Termékenységi hatások? Korábbi vizsgálatok kismértékű pozitív hatást mutattak.
- Gyermekszegénység főleg a munkaerőpiaci javulás miatt csökkent, a legnagyobb szegénységcsökkentési potenciállal rendelkező ellátást (iskoláztatási támogatás) nem emelték.
- Bölcsőde-fejlesztés ellenére is hozzáférési problémák: 26%-ról 21%-ra csökkent a nem lefedett településen élők aránya, de területi egyenlőtlenség!

Nyugdíjrendszer, idősgondozás

- 2010 utáni reformok javították a fenntarthatóságot: jelentősen emelkedett a nyugdíjba vonulás életkora: az 1998-as mélypont óta 5 évvel nőtt (2017: 61,5 év).
- Újabb intézkedések: a szocho mértéke pedig 2017 és 2020 között 27%-ról 15.5%-ra csökkent. 2021-től 13.havi nyugdíj újbóli bevezetésére.
- Az Európai Bizottság legfrissebb előrejelzése: lásd köv. slide
- A becsült hiány is nő: a 13. havi nyugdíj bevezetése önmagában 2070-ig 1% ponttal emeli a nyugdíjkiadásokat.
- Időskori szegénység emelkedése! (Dekkers et al.: 65 éven felüliek szegénységi rátája 2030ig 3%-ról 14%ra nő.)
- Idősgondozás: feltételeket szigorították, igénybe vevők száma csökkent. Kiadások várhatóan nőnek (EC: GDP 0,6%-ról 1,2%-ra), de fő probléma a kielégítetlen szükséglet! Ápolási díj emelése 2019-től.

Nyugdíjkiadások és nyugdíjárulékok alakulása az Európai Bizottság Ageing Working Group-jának előrejelzései szerint

	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060	2065	2070
Nyugdíjkiadások GDP-hez viszonyított aránya (%)										
2021-as előrejelzés	8.6	8.3	8.8	9.7	10.8	11.2	11.5	11.9	12.2	12.4
2018-as előrejelzés	8.7	8.4	8.6	9.4	10.3	10.6	10.8	11.1	11.2	11.2
Nyugdíjárulékok GDP-hez viszonyított aránya (%)										
2021-as előrejelzés	7.4	7.4	7.4	7.4	7.4	7.4	7.3	7.4	7.4	7.4
2018-as előrejelzés	8.5	8.5	8.5	8.5	8.5	8.4	8.4	8.4	8.4	8.5

Pandémia lehetséges hatásai

A pandémia gazdasági hatásainak is vannak elosztási/korosztályi vonatkozásai.

- A válság nagyon erősen érintett olyan gazdasági szektorokat (pl. vendéglátás, szórakoztatóipar), amelyekben a fiatalok felülreprezentáltak.
- Az alacsonyan képzett munkahelyei jellemzően kevésbé alkalmasak távmunkára.

A pandémia fenntarthatósági hatása több szempontból is kedvezőtlen lehet:

- Költségvetési hiány és az államadósság növekedése.
- A fiatalokat érintő munkanélküliség hosszútávon is negatív hatással lehet a munkaerőpiaci karrierre.
- Iskolabezárás és otthoni online tanulás: negatív hatása lehetett a gyermekek iskolai teljesítményére, különösen az alacsony jövedelmű családokban, ahol rosszabbak voltak az online tanuláshoz való hozzáférés esélyei.